

Fritidskort för barn och unga (Ds 2024:16)

Inledning

Svensk Scenkonst har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian Fritidskort för barn och unga (Ds 2024:16) och får härmed anföra följande

Svensk Scenkonst är bransch- och arbetsgivarorganisation för hela den professionella scenkonsten. Organisationen företräder cirka 250 verksamheter inom musik, dans, teater, opera och samtida cirkus. Bland medlemmarna finns landets scenkonst-institutioner samt privata scenkonstföretag och aktörer inom den fria professionella scenkonsten. Svensk Scenkonst verkar för att det ska finnas optimala förutsättningar att producera och sprida scenkonst av högsta kvalitet i hela Sverige.

Allmänna synpunkter

Svensk Scenkonst delar uppfattningen att barns och ungas möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra behöver stärkas. Enligt Barnkonventionen ska barn ha rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Med hjälp av kulturuttryck får barn och unga möjlighet att uttrycka sig samt reflektera över sin vardag och omgivning på ett positivt, sätt vilket kan motverka psykisk ohälsa och ensamhet. Kulturaktiviteter stärker barns och ungas självkänsla, vilket ger dem erfarenheter att ta med sig upp i vuxen ålder.

Svensk Scenkonst sympatiserar med intentionen att införa ett fritidskort för barns och ungas fritidsaktiviteter. Ett fritidskort för barn och unga måste dock följas upp med ökade resurser till kulturskolor och andra verksamheter som erbjuder aktiviteter till barn och unga för att det ska få önskad effekt.

Svensk Scenkonst ser med viss oro på att de administrativa kostnaderna med fritidskortet är höga. Det kommer att gå mycket resurser för myndigheter och utförare i tid och pengar för hanteringen av fritidskortet. Det är angeläget att de administrativa kostnaderna för samtliga berörda kring hanteringen av fritidskortet hålls minimala, samtidigt som en hög rättssäkerhet ska finnas.

Svensk Scenkonst anser att barn och unga ska kunna använda fritidskortet till såväl avgift för fritidsaktiviteten som till hyra och/eller inköp av instrument eller annan utrustning som möjliggör för barn och unga att delta i fritidsaktiviteten.

Kulturrådets redovisning beskriver bland annat att kulturaktiviteter i genomsnitt är dyrare än andra fritidsaktiviteter. Svensk Scenkonst tillstyrker därför att särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll får utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. Det är också bra att beloppets storlek föreslås vara differentierat. Det är lämpligt att utgå från de hushåll som erhåller bostadsbidrag i bedömningen om vilka som ska få ett utvidgat fritidskort, eftersom det inte finns någon entydig definition av socioekonomiskt utsatta hushåll.

Svensk Scenkonst noterar även att barn och unga med funktionsnedsättning eller andra behov av särskilt stöd ska uppmärksammas, vilket bör bidra till att fritidskortet kommer dem till godo i lika stor utsträckning som för andra barn och unga. Barn som är placerade i annat boende bör kunna få möjlighet att erhålla ett fritidskort även om deras målsmän inte lämnar in en ansökan om fritidskort.

Det är viktigt att kommunikationen om fritidskortet till barn och unga visar på den bredd som kortet kan användas till och att kulturaktiviteter lyfts fram i samma omfattning som annat. Kulturmyndigheterna borde få i uppdrag att stötta Folkhälsomyndigheten med kunskap om kulturverksamheter.

Synpunkter på promemorians förslag och innehåll

3.1 Det ska införas ett statligt stöd för barns fritidsaktiviteter

Svensk Scenkonst delar promemorians andemening att stärka barn och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Detta gäller oavsett hushållets ekonomiska förutsättningar. Det kan möjligtvis vara mer resurseffektivt att ge medel direkt till verksamheter som erbjuder aktiviteter än att införa ett fritidskort enligt förslaget.

Som nämns i promemorian har kulturella aktiviteter visat sig kunna bidra till utvecklad kreativitet och personlig utveckling hos barn och unga, samt potentiellt förbättra förmågor som empati, beslutsfattande, resiliens, kommunikation och samarbete. Musik kan exempelvis stärka barns arbetsminne och kognitiva förmåga, vilket spelar roll för inläring i andra ämnen.

3.2 Fritidskortet ska lämnas för barn som är 8-16 år

Svensk Scenkonst anser att fritidskortet bör gälla från det år barnet fyller sex år, eftersom Kulturskolan erbjuder aktiviteter för barn från sex års ålder. Fritidskortet bör följa skollagen så att det aktiveras det år barnet får skolplikt, alltså höstterminen det år barnet fyller sex år.

3.4 Fritidskortet kan användas för betalning av vissa avgifter för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget att ett fritidskort ska få användas för betalning av avgifter under innevarande år för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare. Svensk Scenkonst vill dock påpeka att rutinerna för fritidskortet bör utformas så att hanteringen blir kostnadseffektiv.

Svensk Scenkonst anser att man måste beakta barn och ungas skollov när man sätter lägsta nivå för aktivitet. Kortet måste exempelvis kunna användas för att betala sommarläger samt andra lovaktiviteter eller andra fritidsaktiviteter under sommaren som kanske är längre över tid men bara sker en gång per år. Därutöver anser Svensk Scenkonst i, likhet med utredningen, att en lägsta nivå ska vara minst tio gånger under en period av sex månader.

Det är viktigt att ett fritidskort också får användas för betalning av avgifter för hyra eller inköp av utrustning, instrument och hjälpmedel som möjliggör deltagande i en ledarledd fritidsaktivitet.

Svensk Scenkonst är av samma uppfattning som Kulturrådet att fritidsaktiviteten ska kunna användas till avgifter för aktiviteter oavsett om de är fysiska, hybrid eller i onlineform.

3.8 Fritidskortet är skattefritt

Svensk Scenkonst delar bedömningen och anser att det är bra att fritidskortet är skattefritt.

3.10 Folkhälsomyndigheten ansvarar för kommunikation och uppföljning och utvärdering av fritidskortet

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget att det är Folkhälsomyndigheten som bör ansvara för kommunikationen, uppföljning och utvärdering av fritidskortet. Barn och unga bör få lika stor kunskap och kännedom om kulturaktiviteter, likväl som andra aktiviteter. Därför är det viktigt med en väl genomarbetad kommunikationsstrategi. Konstnärsnämnden och Kulturrådet bör få i uppdrag att bistå med kunskap om kulturområdet.

4.2 Ansökan om fritidskort

I likhet med utredningen anser Svensk Scenkonst att det ska vara enkelt för vårdnadshavare att ansöka om fritidskort. Därför är det angeläget att en digital tjänst skapas så att ansökan kan göras elektroniskt. Det ska också finnas möjlighet att ansöka skriftligen eller muntligen.

Svensk Scenkonst anser även att barn som placeras i annat boende bör kunna få möjlighet att erhålla ett fritidskort även när deras målsman inte lämnar in en ansökan.

För att förenkla administrationen bör man kunna ansöka om fritidskortet och, om man vill, samtidigt ansöka om att få använda kortet för betalning.

Det är rimligt att den vårdnadshavare som ansökt om fritidskortet blir den enda användaren av kortet för betalning under innevarande kalenderår. Det försvårar administrationen om en andra vårdnadshavare skulle ha rätt att använda fritidskortet för betalning för det gemensamma barnets aktiviteter.

4.2.1 Prövning av förhållanden vid tidpunkten för beslut

Svensk Scenkonst anser att själva fritidskortet inte ska behöva sökas på nytt varje år, eftersom det blir komplicerat för vårdnadshavarna.

5.2.1 Vissa utförare bör omfattas av fritidskortet

I utredningens förslag är det endast utförare som får statliga lokalt aktivitetsstöd, ingår i en riksorganisation som får statsbidrag i form av organisationsbidrag enligt vissa förordningar eller är en kommunal kulturskoleverksamhet som ska kunna godkännas som utförare. Svensk Scenkonst anser att det bör säkerställas att inte relevanta privata eller ideella utförare exkluderas. Exempelvis tillhandahåller studieförbund musikundervisning, dans mm på många orter runtom i landet och bör kunna ingå i ett register för utförare. Därutöver finns det många privata pedagoger som erbjuder aktiviteter vilka också bör finnas med i ett register för utförare.

Branschorganisationer kan vara en kunskapskälla till vilka utförare som bör omfattas.

11. Ikraftträdandebestämmelser

Svensk Scenkonst anser att fritidskortet bör träda i kraft vid terminsstart hösten 2025. Det är i början på terminen som barn och unga väljer vilka fritidsaktiviteter de vill ägna sig åt.

Svensk Scenkonsts kontaktperson i detta ärende är Annika af Trolle, kommunikationschef, annika.af.trolle@svenskscenkonst.se, 070 420 27 75.

SVENSK SCENKONST

Birgitta Svendén
Ordförande

Mikael Brännvall
VD